

Nd. 488. Frumvarp til laga [253. mál]
um Samábyrgð Íslands á fiskiskipum.

(Lagt fyrir Alþingi á 99. löggjafarþingi 1977—78).

I. KAFLI
Almenn ákvæði.

1. gr.

Samábyrgð Íslands á fiskiskipum í lögum þessum nefnd „Samábyrgðin“, skal eiga heimili og varnarþing í Reykjavík.

2. gr.

Samábyrgðin tekst á hendur:

- a. Endurtryggingu á skipum, sem frumtryggð eru hjá bátaábyrgðarfélögum.
- b. Aðrar endurtryggingar fyrir bátaábyrgðarfélög.
- c. Frumtryggingu á skipum, sem ekki eru skyldutryggð hjá bátaábyrgðarfélögum.
- d. Frumtryggingu á skipum, sem ríkissjóður eða ríkisstofnanir gera út eða sjá um útgerð á. Skylt er að vátryggja hjá Samábyrgðinni öll skip, sem ríkissjóður á og tryggir á hverjum tíma, þó svo, að tryggingakjörin séu ekki lakari en hjá öðrum tryggingafélögum að dómi ríkisstjórnarinnar.
- e. Allar aðrar tryggingar, sem snerta útgerð fiskiskipa, svo sem tryggingar á vélum, tækjum, afla, veiðarfærum og lausum munum skips og skipshafnar, slysa- og ábyrgðartryggingar sjómanna. Þó skal Samábyrgðin ekki heyja samkeppni við bátaábyrgðarfélögin um þessar tryggingar.
- f. Aðra fyrirgreiðslu til fiskiskipaútgerðar, sem stofnunin getur í té látið að mati stjórnarinnar.
- g. Rekstur Aldurslagasjóðs fiskiskipa.

Samábyrgðin skal hafa eftirlit með starfsemi bátaábyrgðarfélaganna og vera þeim til ráðuneytis um rekstur.

3. gr.

Í stjórn Samábyrgðarinnar eru fimm menn og jafnmargir til vara. Ráðherra skipar þrjú menn í stjórn, einn án tilnefningar og tvo eftir tilnefningu Landssambands ísl. útvegsmanna. Á sama hátt skipar ráðherra þrjú varamenn í varastjórn. Bataábyrgðarfélögin kjósa tvo stjórnarmenn og tvo til vara, sbr. 6. gr. Skipunartími stjórnarinnar er fjögur ár.

Ef stjórnarmaður forfallast, skal varamaður, tilnefndur af sama aðila, taka sæti hans. Skal annaðhvort aðalmaður eða varamaður vera búsettur í Reykjavík eða nágrenni.

Stjórnin velur sér formann og varaformann.

Ráðherra ákveður þóknun stjórnarinnar, en hún greiðist af Samábyrgðinni.

4. gr.

Stjórnarfundur skal halda þegar formaður telur þess þörf eða tveir stjórnarmenn krefjast. Formaður er fundarstjóri, en varaformaður, ef formaður mætir eigi.

Stjórnarfundur er löglegur, ef þrír stjórnarmenn mæta, þar á meðal formaður eða varaformaður.

Meiri hluti atkvæða ræður úrslitum máls, en ef atkvæði eru jöfn ræður atkvæði fundarstjóra.

Stjórnin ræður framkvæmdastjóra fyrir Samábyrgðina og ákveður verksvið hans. Framkvæmdastjóri má ekki eiga sæti í stjórn félagsins.

5. gr.

Reikningsár Samábyrgðarinnar er almanaksárið.

Í reikningum félagsins skulu koma fram tekjur og gjöld í hverri grein trygginga fyrir sig, enda skulu þeir vera í samræmi við þær reglur, sem Tryggingaeftirlitið setur.

Aldurslagasjóður fiskiskipa skal vera sérstök deild í Samábyrgðinni með aðgreindu reikningshaldi, og ber aðalsjóður félagsins ekki ábyrgð á skuldbindingum þeirrar deildar.

Reikningarnir skulu endurskoðaðir af löggiltum endurskoðanda, sem ráðherra skipar.

Stjórn Samábyrgðarinnar skal fyrir júnílok ár hvert senda ráðuneytinu og Tryggingaeftirlitinu reikninga félagsins fyrir næstliðið ár.

6. gr.

Samábyrgðin skal eigi sjaldnar en þriðja hvert ár boða til fundar með fulltrúum frá bataábyrgðarfélögum þeim, sem endurbyggja hjá Samábyrgðinni. Til aukafulltrúafundar skal boða ef þrjú eða fleiri bataábyrgðarfélög óska þess.

Hvert félag hefur rétt til að senda tvo fulltrúa á fundinn. Formaður og framkvæmdastjóri félags eru sjálfkjörnir fulltrúar, en ef þeir geta ekki mætt, ákveður stjórn félagsins, hverjir skulu mæta af þess hálfu.

Stjórn Samábyrgðarinnar og framkvæmdastjóri hafa rétt til að sitja fulltrúafundi.

Á fulltrúafundi skal kjósa tvo menn í stjórn Samábyrgðarinnar og tvo til vara, sbr. 3. gr. Við þá kosningu hefur hvert félag eitt atkvæði. Þá skal ræða og gera ályktanir um málefni trygginganna.

Að afloknum fulltrúafundi skal Samábyrgðin senda ráðuneytinu afrit af fundargerðinni.

II. KAFLI

Aldurslagasjóður fiskiskipa.

7. gr.

Tilgangur Aldurslagasjóðs fiskiskipa er aðallega að greiða fyrir því, með bóta-greiðslum, að gömul og óhentug fiskiskip verði tekin úr notkun og eyðilögð.

8. gr.

Við gildistöku laganna yfirtekur Aldurslagasjóður fiskiskipa allar eignir og skuld-bindingar Bráðafúadeildar Samábyrgðarinnar.

9. gr.

Bætur úr Aldurslagasjóði skulu ákveðnar af stjórn Samábyrgðar Íslands á fiskiskipum.

Það er skilyrði fyrir bótum, að ekki sé lengra liðið en 12 mánuðir frá því að viðkomandi skipi var haldið til veiða með eðlilegum hætti, þegar óskað er bóta.

Bætur vegna skipa eldri en 15 ára skulu ekki vera hærri en 100 þús. kr. á rúmlest í skipi. Ef skip er yngri en 15 ára hækkar hámarkið um 10 þús. kr. á rúmlest fyrir hvert ár upp í 200 þús. kr. á rúmlest í 5 ára gömlu skipi.

Bætur skulu aldrei vera hærri en 30 millj. kr. vegna eins skips. Bætur frá tryggingafélagi og Aldurslagasjóði geta aldrei orðið hærri samanlagt en váttryggingarverð skipsins.

Heimilt er að veita bætur til viðgerða á bolskemmdum af bráðafúa eða skyldum orsökum. Slíkar bætur fara aldrei fram úr 60% viðgerðarkostnaðar, og eigi heldur fram úr þeim fjárhæðum, sem nefndar eru í 3. og 4. mgr. þessarar greinar.

Þegar bætur eru greiddar til þess að skip verði tekið úr notkun, skal skipseigandi sjá um að eyða bol skipsins. Bætur verða ekki greiddar að fullu fyrr en bolnum hefur verið eytt. Vélar og tæki úr skipinu eru eign skipseiganda.

10. gr.

Allir eigendur stálfiskiskipa stærri en 12 rúmlestir og tréfiskiskipa með þilfari annarra en súðbyrtra skipa eru skyldir að vera aðilar að Aldurslagasjóði fiskiskipa og greiða árgjöld til hans.

Árgjöld skulu vera 3 000 kr. á rúmlest af tréskipum, en 1 000 kr. á rúmlest af stálskipum. Þó skal árgjald ekki vera herra en 400 þús. kr. af einu skipi.

Árgjöld falla í gjalddaga 1. janúar ár hvert.

Árgjöld endurgreiðast ekki þótt skip liggji í höfn eða standi uppi.

11. gr.

Ráðherra getur ákveðið, að Tryggingasjóður fiskiskipa leggi Aldurslagasjóði til fé að fengnum tillögum stjórnarnefndar Tryggingasjóðs.

12. gr.

Aldurslagasjóður hefur lögveð í skipum og lögtaksrétt fyrir árgjöldum, þó eigi lengur en 2 ár frá gjalddaga.

13. gr.

Reikningar Aldurslagasjóðs skulu endurskoðaðir af löggiltum endurskoðanda, sem ráðherra skipar.

Aldurslagasjóður er undanþeginn eignar- og tekjuskatti til ríkissjóðs og gjöldum til borgarsjóðs Reykjavíkur, nema fasteignagjöldum.

14. gr.

Fjárhæðum, sem greindar eru í þessum kafla, getur ráðherra breytt með reglugerð, að fengnum tillögum stjórnar Samábyrgðarinnar.

Á sama hátt getur ráðherra sett nánari reglur um starfsemi sjóðsins.

III. KAFLI Ýmis ákvæði.

15. gr.

Samábyrgðin hefur lögveð í skipum og lögtaksrétt fyrir váttryggingariðgjöldum og skoðunarkostnaði, þó eigi í lengri tíma en 2 ár frá gjalddaga þeirra að telja.

Þegar Samábyrgðinni hefur verið tilkynnt, að váttryggt skip sé í veði fyrir láni, má eigi fella skipið úr tryggingu fyrir þá sök, að iðgjald sé eigi greitt, nema veðhafa hafi áður verið veittur hæfilegur frestur til að greiða iðgjaldið.

Þegar váttryggðar eignir eru veðsettar, nær veðrétturinn einnig til váttryggingarfjárins.

16. gr.

Ágreiningur milli váttryggða og váttryggjanda skal lagður í gerð. Gerðardómsmenn skulu vera þrír og tilnefndir af Hæstarétti.

17. gr.

Samábyrgðin er undanþegin eignar- og tekjuskatti til ríkissjóðs og gjöldum til borgarsjóðs Reykjavíkur, nema fasteignaskatti og aðstöðugjaldi skv. V. kafla laga um tekjustofna sveitarfélaga.

Váttryggingarskírteini, sem Samábyrgðin gefur út, eru undanþegin stimpilgjaldi.

18. gr.

Ráðherra setur með reglugerð eða á annan hátt nánari fyriræli um framkvæmd þessara laga að fengnum tillögum stjórnar Samábyrgðar Íslands á fiskiskipum.

19. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1978. Við gildistöku þessara laga falla úr gildi lög nr. 19/1976 um Samábyrgð Íslands á fiskiskipum, sbr. l. nr. 47/1967 og nr. 92/1975.

Ákvæði til bráðabirgða.

Árgjöld á árinu 1978, skulu vera helmingur þess, sem ákveðið er í 10. gr. Gjaldldagi þeirra er 1. júlí 1978.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Það hefur lengi verið áhugamál meðal útvegsmanna, að stofnaður yrði sjóður, sem hefði það hlutverk að greiða fyrir því, með bótagreiðslum, að gömul og óhentug fiskiskip væru tekin úr notkun og eyðilögð.

Fyrsta viðleitni til að mæta þessum óskum var setning laga nr. 24 frá 29. apríl 1958, um bráðafúatryggingar á vegum Samábyrgðar Íslands á fiskiskipum. Með lögum nr. 55 frá 27. maí 1975, um ráðstöfun gengismunar var sjónarmið Alþingis í þessum efnum staðfest með því að ráðstafa 50 millj. kr. til að „bæta eigendum fiskiskipa það tjón, sem þeir verða fyrir, er skip þeirra eru dæmd ónýtt, enda sé tjónið ekki bætt með öðrum hætti“.

Með tækniframförum liðinna ára má segja að bráðafúti, sem svo hefur verið nefndur, sé nú að verða úr sögunni og hefur Bráðfúadeild Samábyrgðarinnar safnað að sjóðum, sem um s. l. áramót námu alls um 218 m.kr., þannig að æskilegt er að færa út starfsvettvang deildarinnar fyrir íslenskan sjávarútveg.

Í nóvember 1976 skipaði sjávarútvegsráðherra nefnd til að athuga og gera tillögur um breytingar á lögum um Bráðfúadeild Samábyrgðar á þann hátt að deildin yrði jafnframt gerð að almennri ellitryggingardeild fyrir allar tegundir fiskiskipa. Nefndina skipuðu stjórnarformaður Landssambands ísl. útvegsmanna, forstjóri

Samábyrgðar Íslands á fiskiskipum og einn starfsmaður sjávarútvegsráðuneytisins. Nefndin hafði samráð við tvo tryggingarfræðinga og hefur álit hennar verið til umræðu í stjórnnum nefndra samtaka, sem hafa lýst sig meðmælt því.

Nefndin skilaði álitinu sínu í formi frumvarpsdraga í öndverðum mars 1978 og lagði til að II. kafla gildandi laga svo og öðrum viðeigandi ákvæðum yrði breytt.

Með hliðsjón af því, að breytingar þær sem nefndin leggur til mundu gera það verkum, að meir en helmingur greina gildandi laga mundu breytast, ákvað heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið að leggja fram frumvarp til nýrra laga, þ. e. a. s. heildarlaga. Eru aðrar greinar frumvarpsins en þær sem snerta breytingartillögur nefndarinnar óbreyttar frá gildandi lögum. Hér er fyrst og fremst um hagkvæmnisverk að ræða með það fyrir augum að lögin séu í einni heild.

Ekki þykir ástæða til þess að fjalla sérstaklega um hinar einstöku greinar frumvarpsins, þar sem þær skýra sig að mestu sjálfar. Þær greinar, sem lagt er til að breytt verði eru: 2. gr. 1. mgr. staflíður g. 5. gr. 3. mgr. en þessum greinum er breytt á þann hátt, að í stað þess að Samábyrgðin hafi með höndum bráðafúgatryggingu á tréskipum annist hún rekstur Aldurslagasjóðs fiskiskipa og með hliðsjón af því skuli Aldurslagasjóður fiskiskipa vera sérstök deild í Samábyrgðinni í stað Bráðafúgatryggingar. Ennfremur er lagt til að II. kafla laganna verði breytt þannig að hann fjalli um Aldurslagasjóð fiskiskipa í stað bráðafúgatryggingar. Hér er um að ræða greinar 7 til 14 í frumvarpinu, að háðum meðtöldum. Það er helst um II. kafla að segja auk framanritaðs, að skv. 10. gr. eru árgjöld ákveðin miðað við rúmlestatölu skipa þ. e. a. s. kr. 3 000 á rúmlest af tréskipum og kr. 1 000 á rúmlest af stálskipum. Samkvæmt þessu verða iðgjöldin lægri en þau hafa verið til Bráðafúgadeildarinnar, ef um nýleg tréskip er að ræða, en aðeins hærrí þegar um eldri tréskip er að ræða. Tekjur sjóðsins samkvæmt þessu yrðu um 104 millj. kr. á ári, miðað við rúmlestatölu fiskiskipa í árslok 1977, eða tæpar 42 millj. kr. af tréskipum og 62 millj. kr. af stálskipum.

Samkvæmt 11. grein II. kafla frumvarpsins er gert ráð fyrir, að ef tekiur Tryggingasjóðs fiskiskipa verði umfram þarfi sé heimilt að ráðstafa þeim til Aldurslagasjóðs, að fengnum tillögum stjórnarnefndar sjóðsins.

Þá er í 14. gr. II. kafla frumvarpsins gert ráð fyrir að ráðherra geti, að fengnum tillögum sjóðsstjórnarinnar, breytt fjárhæðum þeim, sem greindar eru í heim kafla.